Răzvan Petrescu

FARSA

- Domnul procuror, sînt nevinovat...

- Lasă, au mai spus-o şi alţii...

Magistratul stătea adîncit în fotoliu, îşi rodea unghiile şi privea în gol. Pana grefierului alerga pe hîrtie. M-am repezit şi l-am apucat de braţ.

- Ce faci? Nici n-am apucat încă să vorbesc...

- Ştiu foarte bine ce-o să spui. Toţi povestiţi acelaşi lucru, mîrîi grefierul smulgîndu-şi braţul din mîna mea. Derbedeule!

Judecătorul ciocăni de cîteva ori în cristalul ce acoperea biroul, chemînd la ordine. La a treia lovitură reuşi să-l spargă. Avea acum o stea pe birou.

- Să vedeţi, am spus eu repede, la început lucrurile au mers destul de bine... Cît timp am fost doar noi trei. Mama, tata şi cu mine. Locuiam la marginea...

Procurorul îşi sprijini bărbia în pumn şi mă privi plictisit. Prin ferestrele cancelariei se zăreau crengile copacilor de peste dum. Cerul respira greu, i se vedeau coastele albastre dilatîndu-i-se. Pînă la urmă izbuti să scuipe globul sîngeriu al soarelui. Acesta căzu drept în palma deschisă a oraşului şi se făcu dimineaţă.

Judecătorul căscă.

- Şi unde zici că locuiai? Arată-mi pe hartă.

- Acolo, am zis, arătînd cu mîna, imprecis, undeva spre centrul unei planisfere îngălbenite, agăţate pe-un perete.

- Acolo-i Africa, mormăi grefierul.

L-am ignorat şi mi-am îndreptat din nou privirea spre magistrat.

- Era un sentiment aparte. Singuri, la marginea acelui cîmp nesfîrşit...Te simţeai cîteodată cam straniu, ca şi cum... M-am oprit, dîndu-mi seama că nu mă ascultau. Deşi aşa începuse totul. Pana grefierului scîrţîia întruna, cu cel puţin două fraze înaintea mea. Probabil că trebuia să relatez cît mai exact ce scria el acolo.

- Trebuie să relatez cît mai exact ce scrie el acolo?

- Faci cum vrei.

- Bine, dar el notează mai repede decît vorbesc eu. Cred că e deja cu patru fraze înainte. Din punct de vedere juridic, o asemenea metodă este mai mult decît ciudată.

- Mie nu mi se pare, spuse procurorul.

Am înghiţit în sec.

- Aşadar, pînă la naşterea fratelui meu, am trăit într-o oarecare armonie. Greşeala a fost că, de la bun început, nimeni nu l-a luat în serios...

- Cu ce se ocupau părinții dumitale?

Pentru un judecător de instrucție nu era chiar antipatic. Şi avea o figură vag cunoscută. Poate-l întîlnisem pe stradă, la alimentară, nu ştiu. La vreun concert. Oricum, fusesem prevenit că nu ia mită. Toată lumea se amuza pe seama lui. Era un om cinstit. De ce era un om cinstit, nimeni nu putea explica. Dimineața, cînd se ducea la serviciu, oamenii se strîmbau în spatele lui. Se stricau de rîs.

- Te-am întrebat cu ce se ocupau părinții dumitale.

- Păi, tata era un om blînd, trist, foarte rar măreț, însă-ntotdeauna cucernic. Chiar excesiv de cucernic. Nu mi-l amintesc decît cu lacrimi în ochi, tremurînd şi îngenunchind peste tot. Cînd îl apuca, vorbea fără întrerupere despre păcatul originar, lumini, iertare, căință, chestii de-astea. În rest nu făcea nimic. Ah, ba da, confecționa din cînd în cînd baloane colorate şi alerga cu ele pe cîmp, ținîndu-le strîns de sfoară. Era în stare să țopăie aşa ore-n şir, pînă-l chema mama la masă. Venea repede, transpirat, scăpînd baloanele din mînă. Cu mine şi cu frate-miu nu se purta rău, de regulă ne dădea senzația că habar n-avea că existăm. Eram copii, prin urmare foarte mulțumiți că ne lăsa-n pace. În schimb mama ne ținea din scurt, stătea cu ochii pe noi şi ne bătea zilnic la cap să ne facem lecțiile, adică să ținem neapărat minte cît sîntem de bogați şi de fericiți. Ne obliga să învățăm, ba chiar să şi cîntăm textul ăsta. Să nu uitați niciodată, zicea, toate sînt ale noastre! Iar noi trebuia să repetăm în cor: pămîîîntul, păduurile, viitele, ooile, caaprele, luupii, apele, peştii, păsările, albinele, fiecare fir de iarbă, fiecare pietricică. Totul este al nostru, încheia ea emoționată, întinzînd brațele în lături. Rămînea aşa cîteva minute, ca o cruce înfiptă-n mijlocul bucătăriei. Se lăsa atunci un binecuvîntat moment de tăcere şi răsuflam uşurați. Tata trăgea apoi concluzia zilei. Era, de fiecare dată, aceeaşi, şi anume că acest tot despre care vorbea mama cu atîta pasiune nu valora mai mult decît un rahat în apă.

- Foarte pitoresc. Încearcă însă să treci peste amănunte de genul ăsta. Ne interesează faptele, evoluția psihologică, înțelegi?

- Da. Ei, bine, în evoluție prîslea a-nceput să țeasă tot felul de intrigi, nepierzînd nici un prilej de a ne asmuți unul împotriva celuilalt. Ca să se amuze, presupun. Acesta a fost şi motivul pentru care, încetul cu încetul, am devenit favoritul părinților. Fratele meu învrăjbea şi...

- Ai mai spus-o.

- Era pîrîcios. Leneş. Şchiop. Şi, cu toate acestea, atît de frumos, încît i-ar fi făcut greață pînă şi unui sfînt. Părul ăla blond... trăsăturile perfecte... nasul.

- De fapt, care era conflictul?

- Într-un fel, îl înțelegeam. Bietul băiat încerca să atragă atenția prin orice mijloc. Urîțindu-se, de pildă. Psihanaliza e plină de asemenea exemple. Se purta dezagreabil, se dădea cu vopsea pe față, îşi smulgea genele. Pentru a fi şi el îndrăgit de cineva. Un personaj tragic, dacă stai să te gîndeşti. Dar nu asta e important.

- Într-adevăr, şopti procurorul.

- Anii treceau, eu creşteam, fratele meu devenea tot mai frumos şi mai imbecil...

- Uite ce-i, ne aflăm în instanță, nu la mă-ta acasă, se aprinse judecătorul.

Grefierul ridică privirea, întrebător.

- Să scriu şi asta, domnule procuror?

- Nu, şterge! Iar dumneata măsoară-ți cuvintele. Şi nu te baza pe ce scrie ori nu scrie el în procesul verbal.

Începeau să mă încolțească.

- Seara, am continuat eu cu o voce nesigură, stăteam în casă. Acolo, în mijlocul pustiului, ne uitam unii la alții, ascultam țîrîitul pe care-l făceau stelele căzătoare, şi era bine. Pe urmă mergeam la culcare. Mama era cea care dădea întotdeauna semnalul. Se ridica, înaltă, blondă, cu părul revărsat pe umeri, cu ochii scînteietori, privindu-l pe tata într-un anume fel. Bietul tata! Era atît de frumoasă încît mi se făcea somn pe loc, pînă să ajung în pat eram gata adormit. Mă trezea însă frate-miu, de obicei pe la miezul nopții, i-am văzut, zicea, sînt ca nişte capre. Meee! Şi ținea morțiş să-mi povestească cu lux de amănunte ce zărise el pîndind prin gaura pe care-o făcuse într-un perete. Vorbea fără pauză şi hohotea cu rîsul lui strident, de anormal. Eu muream de somn şi el nu mai contenea să behăie şi să rîdă. Îmi venea să-l omor...

- Prin urmare, eşti violent. Notează, grefier!

- Am notat, domnule preşedinte, rosti grefierul cu mîndrie. Stătea în colțul lui, se oprise din scris şi mesteca tacticos un sanviş cu brînză. Mirosea pînă la bară.

- Şi-am şi subliniat, cu negru, adăugă el.

- Într-o zi, mama ne-a spus uite ce e, băieți, a sosit vremea să v-apucați de treabă. Aşa nu mai merge, se duce totul de rîpă cu omul ăsta care nu face nimic... Nu e vina mea, n-am avut de unde alege. În sfîrşit... Nu m-aş fi aşteptat însă să fie atît de delăsător. Tatăl vostru nu-şi respectă îndatoririle, nu are nici cea mai mică urmă de responsabilitate. E iresponsabil. Deci, trebuie să munciți! Fratele meu a început imediat să țipe că el e prea mic, prea fragil, că-i infirm şi la urma urmei de ce să muncim din moment ce sîntem atît de bogați? Cu atîția munți şi păsări. Ar fi culmea absurdului. N-a avut succes. Şi de a doua zi am fost nevoiți să începem lucrul. Fiind mai mare, a fost de datoria mea să stabilesc cu ce se va ocupa fiecare. Şi-am hotărît ca prîslea să aibă grijă de oi, o muncă oricum mai uşoară...

- Adică de ce mai uşoară?

- ... iar eu să mă înham la munca cîmpului. Aşa mi s-a părut echitabil. Ei, şi de-atunci n-am mai avut nici o clipă de linişte. Nu ştiu dacă aveți idee ce-nseamnă munca pe ogor.

- Nu.

- Să ari, să sapi, să semeni, să seceri, să culegi... În afară de asta, bineînțeles că toate lucrurile care erau de făcut prin casă cădeau tot în sarcina mea. Pentru că fratele mai mic nu era în stare nici măcar să bată un cui fără să se prăbuşească ceva, ori să cadă cuiul.

Vremea trecea, aşa cum am mai spus. Tata cu rugăciunile, mama la oglindă, frățioru' cu transhumanța şi eu cu greul.

Judecătorul se întoarse cu scaun cu tot şi începu să deseneze pe tabla din spatele său, cu creta, o oaie.

- Uneori, cînd îl zăream tolănit în iarbă, printre oi, cu ochii la cer şi fredonînd pe nas un fel de cîntec de jale, mă apucau dracii. Dar nu mă ținea mult. În fond, era fratele meu.

- Foarte reuşit, domnule judecător. Exact ca una adevărată, spuse grefierul, privind desenul de pe tablă.

- N-avea nimic altceva de făcut decît să piardă timpul. Şi nici măcar nu era fericit. Culmea, ați zice.

- N-am zice chiar deloc. Procurorul mai mormăi ceva, fără să se întoarcă spre mine. Acum haşura oaia.

- Ba, mai mult, tînărul se plictisea. Nu putea trăi fără să ne joace tot soiul de renghiuri tîmpite. Ne amăra viața cu farsele lui. Cîte bătăi nu mînca săracu'... Şi tot nu se potolea.

Judecătorul se răsuci în sfîrşit pe scaun şi-mi aruncă o privire scîrbită. Apoi se uită la ceas, oftă din greu şi, gîndindu-se că tot nu mai apucă masa de prînz, scoase dintr-un sertar un pachețel, îl desfăcu şi începu să mănînce.

- Doriți o roşie, domnule preşedinte? întrebă grefierul.

- Dacă ai...

Grefierul se întinse peste birou şi îi dădu roşia. Magistratul muşcă din ea cu poftă şi cîteva picături de zeamă i se prelinseră pe bărbie. Mi se făcu greață.

- Uită-te-n altă parte, mă sfătui el, molfăind.

M-am apropiat cu paşi nesiguri de planisferă, am întors-o, şi, pe spatele ei, am văzut lipită cu scoch fotografia mărită a unei fete, blondă, goală, lungită pe-o canapea într-o poziție nefiresc de sugestivă.

- Seamănă cu mama, am spus.

- Pune harta la loc imediat, exact aşa cum a fost, îmi ordonă preşedintele, fără să se întrerupă din mestecat.

Poate că toate astea făceau parte din procedură.

- Aşa e, fac parte din procedură, precizează judecătorul. Povesteşte mai departe.

- Într-o primăvară foarte frumoasă, tata a dat în sfîrşit semn că ia act de prezența noastră. Avea un aer inspirat. S-a uitat la noi ca la nişte ființe nemaivăzute, ne-a dus în sufragerie, ne-a invitat să ne aşezăm, s-a aşezat şi el şi s-a apucat să ne țină un discurs extrem de lung, la care mărturisesc că n-am fost prea atent. Cînd a isprăvit ce-avea de spus, s-a ridicat cît era de înalt, avea peste un metru nouăzeci, şi ne-a poruncit ca începînd cu a doua zi să ducem nişte daruri la marginea dinspre răsărit a cîmpului, acolo unde se întindea grădina părăsită. Şi asta în fiecare sîmbătă, altfel luam bătaie. Niciodată n-am izbutit să-mi explic de ce ne-a cerut lucrul ăsta. Fapt este că-şi susținea hotărîrea cu o tărie de-a dreptul uluitoare, avînd în vedere scandalul pe care i-l făcea zilnic mama, în legătură cu noua lui țicneală, cum spunea ea. Atît de expresiv.

- Nu era țicneală. Era mită, rosti procurorul.

- Oh, nu!

- Mită, mită, mită, urlă deodată judecătorul, agitînd ciocănelul de lemn prin aer, în dreapta şi-n stînga, ca şi cum ar fi vrut să lovească nişte duşmani invizibili.

- Bine, calmați-vă, fie cum spuneți dumneavoastră. În orice caz, din sîmbăta în care ne-am apucat să-i îndeplinim dorința, tata s-a liniştit. A început să umble gol prin casă.

- Ce familie, dom'le! exclamă grefierul, împreunîndu-şi mîinile.

Fu admonestat cu severitate şi rugat ca pe viitor să se abțină de la comentarii.

- Nudism. Exhibiționism. Ai scris? întrebă cineva din completul de judecată.

- Ştiți bine că da, răspunse slujbaşul îmbufnat. Doar ați tot citit dosarul ăsta.

Mi-am reluat relatarea, privindu-l pe judecător drept în ochi. Sau aşa mi s-a părut.

- De cînd renunțase la haine, bătrînul nu scăpa nici o ocazie nici să ne spună că vrea să emigreze. Părea să aibă o idee fixă. Pentru un astfel de drum trebuie să fii pregătit în orice clipă, şoptea el misterios, ridicînd degetul arătător spre tavan. Şi, probabil ca antrenament în vederea plecării, se foia dezbrăcat de colo-colo, se învinețea la față pe neaşteptate, şi făcea tot mai frecvente crize de autoritate. Trîntea oalele de pămînt. Smulgea poarta grajdului din balamale. Cît mă mai chinuiam s-o pun la loc. Ne stingea focul în cămin, arunca tacîmurile pe fereastră, şi o înjura pe mama de măr. Asta era înjurătura lui preferată. 'Ți-ar măru-al dracu'! Finalul era întotdeauna apocaliptic. Îşi răsturna scaunul, uneori îl rupea în bucăți, şi se ducea în dormitor cu un aer de om neînțeles, mai ales că se drapa cu fața de masă. În acele clipe mama revărsa un

asemenea potop de cuvinte prin casă, încît vedeai literalmente cum se umezesc pereții. La sfîrşit, în toată apăraia aia plutea glasul tatei, firav, ca o bărcuță de hîrtie, dar nu-nțelegi că l-am pierdut, poate, pentru totdeauna? Ei, şi? răspundea mama. Acum sîntem liberi. Aşa că treci imediat la masă! Se făcea linişte şi tata reapărea în sufragerie îmbrăcat de sus pînă jos într-un fel de resemnare albă.

- Ascultă, dacă vei continua să debitezi metafore idioate cum a fost asta, procesul verbal va ajunge o bătaie de joc. Sîntem la cenaclu, sau la tribunal, unde dracului sîntem? răcni procurorul, izbind cu pumnul în birou. Unde sîntem? țipă el din nou, cu fața congestionată, privind speriat în jur.

- Liniştiți-vă, domnule procuror, sîntem la noi, în cancelarie, şopti grefierul.

Am simțit nevoia să intervin.

- Îmi cer scuze, dar cred, totuşi, că trebuie să relatez astfel de lucruri.

- Da, da... rosti judecătorul, absent.

- Viața e alcătuită din amănunte, domnule procuror. Nu din esență. În realitate, esența-i hăt, departe!

- Aşa-i. Zi cu tac'tu.

- Cum să vă spun, eu îl iubeam, chiar aşa aiurit cum era. N-ar fi fost în stare să facă rău nici măcar unei albine. Avea şi un nemaipomenit talent de povestitor. Îl ascultam cu gurile căscate, cu toate că nu ştia decît o singură poveste. O spunea însă atît de frumos, încît nu ne plictisem niciodată.

- Mai exact, ce anume vă istorisea?

- Basmul cu grădina. Acum, în treacăt fie zis, mama strîmba din nas, nu-i plăceau poveştile altora. Le avea pe ale ei, alea cu bogăția şi puterea noastră de nemăsurat.

- Ai jurat c-o să spui adevărul. De ce nu spui adevărul?

- Tata ne descria grădina ca fiind locul cel mai frumos din lume, locul unde se răsfățau curcubee duble, iepuri de zahăr, flori necunoscute, păsări rare, copaci îmbrăcați în poleială, zîne, îngeri de mare viteză, licurici uriaşi şi nori de jucărie. Cînd ajungea la nori, tata ofta.

- Acuzatul este rugat să revină la subiect.

- În plus, grădina era străbătută de la un capăt la celălalt de un rîu mare, argintat, în apele căruia pluteau miracole. Cică pluteau atît de încet încît le puteai culege cu mîna.

Preşedintele privi visător pe fereastră. Plin de rîvnă, grefierul se grăbi să facă la fel. Amurgul le prinse chipurile în sticlă, chipuri tocite de atîția ani petrecuți în săli întunecate, printre condamnări de oameni nefericiți şi singuri, chipuri aproape pietrificate printre hîrtii, tone de hîrtii, miros de igrasie şi cuvinte. Atîtea şi atîtea cuvinte.

Mutilate, oarbe, cenuşii. De undeva de dincolo de fereastră mi s-a părut că se aude o fanfară.

- Iar a murit cineva, spuse meditativ grefierul, că-i Marş funebru. Frumoasă muzică.

- De ce te-ai oprit? Vobeşte, te ascult, mă îndemnă procurorul.

- Ei, bine, grădina aceea nu era de fapt decît un morman de gunoaie, în mijlocul căruia se vedea albia unui rîu secat de-un milion de ani.

- Şerpi erau?

- Nu ştiu... Nu-mi mai aduc aminte...

- Ar trebui să-ți amințeşti, e-n interesul tău. Grefier, adu proba numărul unu.

Grefierul ieşi fără zgomot, probabil avea papuci de pîslă, şi, fiind nevoit să se aplece excesiv din mijloc, ieşi pe uşă aproape în patru labe. Se întoarse în scurt timp cu un şarpe împăiat pe care-l puse pe masă. Era, orice s-ar spune, oribil.

- Ce-i ăsta? am întrebat.

- Un exemplar magnific de cobra capello, numele comun al şerpilor veninoşi din genul naja, răspunse procurorul. Eu însumi l-am împăiat. E frumos, nu?

Înconjură biroul, veni pînă în dreptul meu şi-mi aşează reptila pe pupitru. După cîteva secunde reluă, cu o voce tunătoare:

- Mărturiseşte!

Cu ochii-n ochii şarpelui, m-am bîlbîit, m-am intimidat:

- Da, domnule procuror... recunosc... am ştiut ce-o să se-ntîmple...

- Aha! Ei, acum putem merge liniştiți la masă. Preşedintele se aplecă peste birou şi mi se adresă pe un ton binevoitor:

- Ştii, niciodată nu dă greş trucul ăsta. Cu şarpele, vreau să spun.

Mi-am şters palmele umede de pantaloni.

- Dar este complet lipsit de sens! Doar a trecut atîta vreme de atunci, la urma urmei s-a prescris, gata...

- Te joci cu vorbele, te joci tot timpul şi-l mai şi acuzi pe fratele tău afirmînd că el e de vină pentru tot ce s-a-ntîmplat, numai pentru că inventa jocuri. Tu le inventai! Tu, omul cumsecade, bun la toate, fără prihană, altruist, şi-aşa mai departe. Vai de capul tău! Pune semnul exclamării, grefier.

Grefierul începu să rîdă în colțul lui. Continua să scrie, să rîdă şi să-şi mestece interminabilul sanviş cu brînză. M-am abținut cu mare greutate să nu mă duc să-i îndes pana de gîscă pe gît. Cu brînza, rigla şi procesul lui verbal cu tot.

- Fii calm, nu te enerva, stai liniştit, cu mîinile la vedere. Pune-le pe pupitru. Ai unghiile murdare. Şi nu mai ce face, ai mărturisit.

- Ați făcut uz de hipnoză... Retractez!

- Ce retractezi? Nu poți retracta nimic. Unde am ajunge astfel?

- La adevăr.

- La adevăr nu se ajunge retractînd, spuse preşedintele cu răceală.

Mi-am suflat nasul. Preşedintele îşi sprijini obrazul în palmă şi aprinse o lampă de birou. Lumina ei îi desena acum un fel de stea pe obraz. Exista una asemănătoare şi pe sticla biroului.

- În urmă cu şapte ore ai declarat că tu ai decis ce fel de muncă să faceți fiecare. Recunoşti?

Am tăcut.

- Rezultă c-ai pregătit totul cu iscusință, cu mult timp înainte. Asta se cheamă premeditare. Hai să încheiem, vrei? Omul legii păru dintr-o dată obosit. Se frecă la ochi cu un gest semnificativ.

- Mobilul. Spune care-a fost mobilul şi-ai scăpat, mă îmbie el, zîmbind.

Am tras adînc aer în piept.

- Totul a început în ziua cînd s-a observat că ofrandele pe care le dusesem noi în grădină dispăruseră. Lucrul s-a repetat. Inițial nu am dat importanță faptului, putea fi vorba de animale sălbatice, de cerşetori, însă era totuşi puțin probabil, pentru că, aici e-aici, exista o selectivitate în furturi. Nu erau şterpeliți decît mieii ăia amărîți, jigăriți, aduşi de prîslea. Curios, nu? De darurile mele, pîinile acelea făcute de mine în casă, care miroseau de-ți lăsa gura apă şi se frîngeau în mîini ca nişte cozonaci, nu se atingea nimeni. Ei bine, nu, ei - sau el - luau doar mieii. Şi dracu' ştie unde-i duceau, c-am căutat peste tot, n-am găsit nici urmă. Poate că-i mîncau cu totul. Cu blană, cornițe şi copite. În sfîrşit, ăsta a fost pretextul folosit de bunul meu frate pentru a susține că numai eu puteam fi hoțul. Fiindcă, nu ştiu cum s-a făcut, dar mă cam îngrăşasem în vremea aia. Deci mîncam mieii! Într-un fel, recunosc, era logic. N-avea cine să fie altcineva vinovatul. Dar mi s-a părut prea de tot! Adică după ce că munceam de unul singur, de dimineața pînă seara, după ce că țineam toată casa în spinare şi...

- Rezumă-te la fapte şi nu mai bate cîmpii, mugi preşedintele, izbind cu ciocănelul în placa de sticlă a biroului. Reuşi s-o spargă şi de data asta. Hotărît lucru, nu stăpînea prea bine figura cu ciocănelul.

- Nu e ciocănelul lui, precizează grefierul, privindu-mă pieziş.

Judecătorul îşi miji ochii la sticla spartă, apoi aşează precaut ciocănelul pe un colț al biroului

- Tot mai bun ar fi fost un clopoțel, suspină el.

- Lăsați, nu vă faceți sînge rău. Vroiam doar să vă fac să înțelegeți că viața noastră ajunsese un infern. Eu eram suspectul numărul unu, dar adevărul e că toată lumea suspecta pe toată lumea. Singurul care părea fericit de felul cum evoluau lucrurile era

fratele meu. Găsise o nouă distracție. Aş vrea să fiu bine înțeles, nu-i păsa nici cît negru sub unghie de adevăr...

- De fapt, cum explici dumneata acest fenomen? Mă refer la dispariția animalelor.

Văzînd că tac, judecătorul se lăbărță în fotoliu, scobindu-se între dinți cu un băț de chibrit.

- Nu ştiu. Nu ştiu decît că nu eram eu de vină...

- Evident. Asta-i tot ce te interesează, biet idiot.

- Domnule preşedinte, vă rog să vă controlați expresiile...

- Bine. Grefier, taie cuvîntul idiot. Înlocuieşte-l cu altul, vezi tu...

Grefierul se uită în urmă, răsfoind repede teancul voluminos de file umplute cu scrisul lui mărunt, găsi cuvîntul, îl tăie şi-şi văzu mai departe de treabă.

- Nu mai puteam suporta. Aşa că într-o bună zi l-am luat pe fratele meu deoparte, să lămurim lucrurile. Hai să ieşim la cîmp, i-am spus, mergem în grădină şi stăm acolo cît vrei tu, o zi, o lună, o mie de ani de va fi nevoie, pîn-o să te convingi că nu am nici un amestec în ceea ce se întîmplă. A izbucnit în rîs, s-a eschivat un timp, dar pînă la urmă a fost de acord. Am plecat chiar atunci. Era o zi splendidă. Mergeam repede, nerăbdători să ajungem şi să terminăm o dată toată povestea asta. Frate-miu venea în urma mea, aproape alergînd. Îşi ştergea sudoarea de pe frunte şi țopăia caraghios cu piciorul lui mai scurt. Am ajuns pe la prînz. Se făcuse foarte cald. Am văzut că toate erau la locul lor, aşa cum le lăsasem cu o zi înainte, cei doi miei ai lui, şi pîinile mele. Ne-am aşezat şi am desfăcut legătura cu mîncare. Prin aer bîzîiau albine, era o zi atît de senină, de...

- Bîzîiau albine!

- ...parfumată, încît aproape nu se mai simțea mirosul de gunoi ce se-nălța din grădină. Ne-am făcut culcuş lîngă un măr putrezit, dar care ne apăra, totuşi, cît de cît, de soare. Am adormit amîndoi destul de repede. Nu-mi mai aduc aminte ce am visat. În orice caz m-am trezit spre seară, zgîlțîit de fratele meu. Ei, acu' ce mai de zis? a zbierat el. M-am uitat buimac în jur, într-adevăr, mieii dispăruseră. În schimb, pîinile erau neatinse. Cîteva furnici se cățărau pe coaja lor aurie. Am privit cerul. Nori grei, amenințători, se adunaseră deasupra noastră şi căldura devenise insuportabilă. Îmi simțeam creierul ca un burete. Ai profitat de timpul cît am dormit şi-acum faci pe nevinovatul. Hai, spune, unde le-ai ascuns, nenorocitule? Puțin după întrebarea asta a început să plouă, cu stropi mari, calzi. M-am ridicat şi am pornit fără o vorbă spre casă. Nu puteam înțelege. Nici acum nu înțeleg.

Grefierul puse tocul în călimară, plescăi încîntat din buze şi întinse hîrtiile preşedintelui, la semnat. M-am înălțat în vîrful picioarelor încercînd să disting ceva din

procesul verbal, şi-am observat că mare parte din relatarea mea fusese tăiată cu creionul roşu. Practic nu mai rămăseseră decît vreo şapte alineate.

După ce preşedintele semnă, grefierul se retrase spre ieşire mergînd de-a-ndărătelea. Înainte de-a dispărea pe uşă îmi trimise o bezea. L-am înjurat printre dinți.

- De ce-l înjuri? N-are nici un rost, e doar un biet funcționar, spuse judecătorul.

Am tăcut. Mă cuprinsese o mare oboseală. Am cerut permisiunea de-a mă aşeza.

- Poftim, ia loc... Uite, m-ai ținut o zi întreagă doar ca să-mi spui, stai puțin, exact nouăzeci de cuvinte, murmură preşedintele răsfoind dosarul.

Se însera. Pe geamurile cancelariei se tîra ceva, ca un fel de melc uriaş al nopții, lăsînd în urmă dîre lungi de întuneric. Preşedintele apropie de dosar veioza aceea mică, cu abajur galben, de pe birou. M-a apucat furia.

- Bine, dar omul ăla ce-a scris acolo atîtea ore? Că doar a scris întruna...

- Ce copil eşti! Bineînțeles că a scris, dar a tăiat cu roşu tot ce nu era important. Mă, băiete, de ce nu spui tu adevărul, pe scurt şi fără atîtea ocolişuri? Mi-ai împuiat capul cu-atîtea detalii, încît nici nu mai ştiu cine sînt...

- Sînteți domnul preşedinte.

- Păi vezi că nici tu nu ştii? Sînt procurorul!

Însă după cîteva secunde, întrebă neliniştit:

- Sau sînt judecătorul?...

Ne-am uitat lung unul la altul. Fără să ne zărim prea bine.

- În fond, nu contează prea mult cine sînteți, am spus. Contează să fiți obiectiv.

- Dragul meu, se vede că nu ai nici un fel de noțiune juridică. În primul rînd, pentru a putea fi obiectiv trebuie să fii indiferent. E elementar. Deci, indiferent față de bine sau rău. Răsplată ori pedeapsă, vinovat, nevinovat...

- Pentru dumneavoastră nu are importanță deosebirea?

- Eu sînt de modă veche. Cred că între început şi sfîrşit nu există nimic. Aşa că n-are.

- Şi atunci?

- Atunci înseamnă că eşti vinovat. De altfel, e limpede, eşti şi însemnat. Ai un semn, acolo, pe frunte...

- Bine, dar nu-i adevărat! Eu n-am nici o vină. Am nevastă, un copil...Uitați o fotografie cu noi trei! Asta e nevastă-mea!

- Ascultă, martori ai? N-ai. Avocat ai? N-ai. De ce n-ai avocat?

- Pentru că n-a vrut nimeni să...

- Vezi? Ce rost are să mai discutăm... Mai bine fii demn.

Simțeam cum mi se strînge stomacul. Am icnit. Dacă mi-ar fi venit să vărs nu ştiu cum m-aş fi descurcat. Aş fi murit de ruşine.

- Vă rog, domnule judecător, domnule preşedinte, domnule procuror... Jur cu mîna pe Biblie că sînt nevinovat.

- Nu-i nevoie. N-avem biblii aici, făcu judecătorul mohorît.

- Atunci jur pe capul tatei. Al copilului meu, al grefierului, al cui vreți dumneavoastră! Sînt un om onest, un cetățean model, eu... Păcat că nu vreți să priviți poza asta. Trebuie să mă ascultați pînă la capăt!

- Ştii, e cam plictisitor. Bine, dă-i drumu', dacă ții neapărat. Însă te previn că-i inutil. Şi grăbeşte-te. Nu mai avem timp.

M-am uitat instinctiv în jur. Poate mai aveam totuşi timp să fug.

- Încearcă! Nu sînt paznicul tău, vorbi judecătorul. Obrazul lui stîng, cel luminat de lampă, părea încreţit, ca şi cum omul ar fi rîs pe tăcute. Se făcuse foarte frig în sală. M-am îndreptat spre tablă, am şters cu un burete oaia judecătorului, şi am început să desenez, pentru a-mi ilustra cît mai bine mărturia.

- Ploaia ne udase pînă la piele. Mergeam înapoi spre casă, înaintînd cu greu prin noroi. Furtuna se dezlănțuise, învîrtejind un fel de funingine prin aer. Fulgera necontenit. (Desenez un zig-zag.) Cu fața şiroind de apă, cu hainele fluturînd, fratele meu răcnea ca un apucat. Părea complet ieşit din minți. (Conturez rapid un om cu aripi.) Eram însă prea amărît ca să-i mai dau vreo atenție. Mă tot gîndeam la cele întîmplate. După cîtva timp mi-am zărit plugul, pe care-l lăsasem pe cîmp cu o zi în urmă. M-am îndreptat spre el. Unde te duci? a țipat fratele meu, cu ochii ieşiți din orbite. (Desenez o cruce.) L-am îmbrîncit cu putere şi a căzut în noroi. Numai tu eşti de vină, a strigat el tremurînd din tot trupul.... S-a oprit imediat, întrerupt de-un acces de tuse. Sîntem condamnați pentru totdeauna, din pricina ta! Ai furat... blestemul tatii! L-ai furat, l-ai furat, l-ai furat, urla el fără oprire, izbind cu pumnii în mocirlă. M-am aplecat deasupra plugului. Curios, ruginise. Lîngă el zăceau uneltele cu care încercasem să-l repar. Stăteam cu capul gol în ploaie, copleşit, îngenuncheat într-o băltoacă. Nu mai ştiu cît timp am rămas aşa.

Am rămas cu creta suspendată în aer, pentru că tocmai atunci îşi făcu apariția femeia de serviciu. Deşi foarte bătrînă, slabă şi îmbrăcată cu un halat murdar, mi s-a părut că seamănă extraordinar cu fata a cărei fotografie se afla lipită pe dosul planisferei. Se apucă să măture hîrtiile împrăştiate pe podea, le strînse pe cele de pe pupitrul meu, şterse cu o cîrpă, din cîteva mişcări, crucifixul de mărimea unui om pe care nu-l observasem pînă atunci, şi ieşi cu paşi mărunți lăsînd în urmă un nor de praf. Am aşteptat puțin, am strănutat, apoi mi-am reluat depoziția.

- La un moment dat am auzit paşi, un lipăit uşor în spatele meu. Şi, pe neaşteptate, a izbucnit rîsul acela sălbatic, strident, al fratelui meu. M-am întors în ultima clipă şi l-am lovit cu ciocanul drept în frunte. (Desenez o siluetă întinsă la pămînt

şi o arăt cu degetul.) S-a prăbuşit ca un sac, fără un geamăt. În mîna dreaptă ținea strîns o stea de tablă, de jucărie.

Mi-am întors privirea spre fereastră regăsind în întunericul de afară scena care se petrecuse cu atîta amar de vreme în urmă. Apoi am pus creta la locul ei şi m-am înapoiat în bancă. Am închis ochii.

- Acuzat, ridică-te!

M-am ridicat cu greutate, cu mîinile şi picioarele amorțite de frig.

- Ai fost găsit vinovat de crimă cu premeditare. Sentința se va executa...

Restul cuvintelor se pierdu într-un murmur ininteligibil. Preşedintele se retrăsese din conul de lumină răspîndit de lampa de birou şi nu-l mai vedeam deloc.

- Hic et nunc, se auzi, abia perceptibil, o voce.

- Domnule preşedinte, unde sînteți?

Bîjbîiam cu mîinile întinse înainte, îndreptîndu-mă spre lumina slabă a veiozei. La un moment dat mi s-a părut că aud un chicotit, undeva în dreapta mea. M-am împiedicat şi, încercînd să mă sprijin de colțul biroului, degetele mi s-au încleştat involuntar pe ciocănelul preşedintelui. Brusc, figura acestuia apăru chiar în fața mea.

- Acum mă recunoşti? întrebă el.

- Nu se poate! am strigat, dîndu-mă un pas înapoi. Judecătorul se retrase iute în întuneric. După cîteva clipe am simțit o mişcare în spatele meu. Ca şi cum cineva s-ar fi pregătit să-mi sară în spinare. M-am întors şi am izbit orbeşte, de cîteva ori, cu ciocănelul. S-a auzit un zgomot înfundat, apoi un altul, mai puternic, ca de scaun care se răstoarnă. Pe urmă, nimic.

Lampa căzuse şi ea, spărgîndu-se pe podeaua ce mi se păru acoperită cu stropi de ploaie. M-am aplecat deasupra lui Abel. Zăcea întins pe spate, cu fruntea plină de sînge. La dracu', m-am gîndit, nu mai termin chestia asta în vecii vecilor!

(Din volumul Eclipsa, Editura Cartea Românească, 1993)